

Det umuliges mulighed

Kunst, fortælling, religion og poesi handler om det usandsynliges mulighed – i modsætning til prognosers og videnskabelige forudsigelsers beregnede scenarier, som er fremskrivninger af det, vi kender på nuværende tidspunkt. I fremskrivninger og forudsigelser prøver vi at beregne de forskellige risici, vi kan se, og derefter skitsere de forskellige veje ud af miseren. Men er de sikre veje nu så sikre? Sikkerheden afhænger af sikkerheden i den anvendte og forhåndenværende viden og vores nuværende erfaring, men er også begrænset heraf. Det eneste, der er sikkert ved forudsigelser, er, at de ikke holder stik. Man kan – og skal selvfølgelig – tage pejlinger og justere dem efterhånden som forudsætningerne viser sig ikke at holde stik, men virkeligheden former sig altid anderledes end forudset. Tidligere tiders forudsigelser fremstår ofte i et komisk skær år efter.

Forudsigelser er et forsøg på at finde ud af, hvad der under de givne og foranderlige omstændigheder (så vidt man kan se dem) vil være muligt – men et alternativ er at *ville det umulige*: Det, der ikke kan ses endnu, og hvis forudsætninger, vi derfor ikke kender. Det umulige *er* somme tider muligt, skønt det ikke nødvendigvis forekommer *sandsynligt*.

Mennesket lever ikke af indsigt alene. Kunst, religion, naturoplevelser og helt almindeligt samvær med andre mennesker kan give oplevelsen af, at verden trods vores forsøg på at forvalte den, alligevel unddrager sig os, men i poesien, anelsen, samtalen og lidenskab kan vi ind imellem opleve og genvinde et livsmod, som der strengt taget ikke er rationelt belæg for. Af sandsyn-

lighed udspringer kun tilpasning – med dertil neddæmpet engagement til følge, mens det at *ville*, fordi man *tror*, kan flytte de usandsynligste bjerge.

Det er karakteristisk, at de to største historiske begivenheder i vores tid, kommunismens sammenbrud og det arabiske forår, kom pludseligt og uvarslet – til trods for, at vi i bagklogskabens lys kan se, at forudsætningerne var til stede, men *muligheden* forekom ikke sandsynlig – før det umulige skete.

Indsigt er ikke kun videnskab og sandsynlighed. Det er også at *ville* – og udveksle visioner, men det forudsætter, at vi kan sætte fælles ord, lidenskab og billeder på det, vi endnu ikke kan se, før det er der. Modsætningen er at møde de utallige bud på fremtiden uden andre drømme og visioner end selv at slippe bedst muligt om ved det hele og undgå så mange af de forudsigelige farer som muligt.

Vi skal *ville* mere end blot at bevare vores tryghed og vores verden, som vi kender den. Vi skal *turde at ville* – uanset hvor usandsynligt, det kan forekomme.

Langt hen ad vejen er det trods alle forskelligheder nok den tro på det umuliges mulighed, der bærer de frie skoler: At give troen på vilje og drømmekraft videre til den næste generation. Det er måske den vision, den lidenskab, der udgør de frie skolers egentlige berettigelse – og ikke en bestemt mere eller mindre alternativ pædagogik, som nogen har været inde på. Dét er en investering i fremtiden – uden nogensomhelst evidens, videnskabelig underbygning eller statistisk begrundelse. Hvor usandsynligt det end lyder.

Claudi Clausen, redaktør

Fotos:

Claudi Clausen: s. 1/forsiden: Børnehaven Gnisten, s. 4n, 5, 6 - 8, 14, 23 og 24. Oksbøl Friskole: s. 3ø. Frijensdal Friskole: s. 3n. Skallerup Friskole: s. 4ø. Merete Løvgreen: s. 10 og 11. Colourbox: s. 19.